

MORAŠICKÝ

OBČASNÍK č. 25

Plánované akce pro rok 2009

Rozpočet jste si mohli prohlédnout na úřední desce ještě před jeho schválením. Strohá čísla ovšem často nedokáží blíže vysvětlit, co se za nimi skrývá. Tak trochu podrobněji, i když to nelze všechno do detailu v tomto článku postihnout.

V letošním roce to bude podobné jako i v jiných letech, některé akce budou vidět již při prvním pohledu, jiných si nevšimnete, protože se odehrávají prozatím na papíře. Bez nich se ale nedá udělat krok vpřed. Jsou náročné na čas, peníze, vyžadují hodně práce a úsilí a výsledek bývá zřetelný až za rok, či déle. Mezi tyto věci patří projektová příprava a veškeré na ni navazující legislativní kroky k pozemkům, které jsou určeny k **výstavbě infrastruktury pro 11 rodinných domků v Říkovících**. V této rovině se bude letos pohybovat i **příprava studie pro víceúčelové zařízení**, které by případně mohlo nahradit stávající budovu hospody č.p. 20 na návsi.

Z těch věcí viditelných budou dokončeny terénní úpravy **na sídlišti za Rychtou**, kde již jsou položeny veškeré podzemní sítě. Zbývají **dokončit komunikace a vztyčit stožáry veřejného osvětlení** a dokončit zbytek kolaudace. Dvě parcely jsou již prodány a dvě ještě na své zájemce čekají. V Říkovících by měl být přeložen na místě budoucího sídliště **dálkový kabel telefonu**, aby nás to za rok nebrzdilo. **V MŠ bude provedena výměna osvětlovacích těles** v pavilonu A a B ve třídách, v jídelně a kuchyni. (Byla podána žádost o dotaci z Pardubického kraje.) U zdravotního střediska již **došlo k likvidaci starých chlévů** a na jejich místě bude **zpevněná plocha pro parkování aut**. Na třech místech obce bude **rozšířeno veřejné osvětlení** k novostavbám. (Tašnerovi, Bauerovi, paní Konečná) **V areálu čistírny odpadních vod budou provedeny opravy nátěrů** (okřídílí domečku, zábradlí kolem příkopu, stožáry světel), postupně bude zhotovován našimi lidmi **nový plot** kolem. V Říkovících v kapli budou přede dveře vyrobeny **otvírací mříže a renovovány dveře**. Na to budou použity společně s obecními penězi i peníze vybrané věřícími v Říkovících. V bývalé škole rovněž v Říkovících bude **vybíláno sociální zařízení**. V ZŠ proběhnou úpravy **ve školní družině, nová podlaha a rozšíření ústředního topení**.

Pokud získáme dotaci (podána žádost z evropských fondů) na **vybudování bezdrátového rozhlasu**, pak nás jeho výměna a rozšíření čeká rovněž letos. Zase ta známá písnička, vše je o penězích. Cena této akce je více než 700.000,- Kč. Další akcí, která závisí na získání mimořádné dotace (žádost podána na ministerstvo pro místní rozvoj), je **dokončení opravy zdravotního střediska** – odizolování a nová fasáda. Pokud dotace nebude, pak by nám stačilo letos alespoň včas uskutečnit prodej parcel a budeme mít peníze na jeho opravu. Když nezískáme peníze za prodej parcel, ani nebude dotace, pak oprava bude odsunuta. Rovněž v případě získání dotace (podána žádost na Pardubický kraj) bude **opraven chodník od Strítěských k faře**. Bude zakoupena **fréza na odstraňování sněhu z chodníků**, protože to vypadá, že zákon definitivně určí obec jako správce chodníků.

Dále budeme zase **přispívat některým organizacím a na některé akce jako v minulých letech**. (TJ Sokol, římskokatolické církvi, pojízdné prodejně, ZUŠ, diabetikům na osvětlu, stavebníkům na sítě.) Jako každoročně jsou plánovány dva výlety pro důchodce. Do knihovny budou nakoupeny další knihy za 10.000,- Kč. Do Višňarů bude zakoupen kontejner na barevné sklo. Další peníze z obecního rozpočtu jdou na výdaje, které jsou nezbytně nutné, to je na veřejné osvětlení, údržbu místních komunikací a veřejných prostranství (sečení, shrnování sněhu, úklid silnic) atd.

Mgr. Hana Štěpánová, starostka obce

Ze života obce

- V tříkrálové sbírce bylo vybráno 12.859,- Kč, z toho 3.734,- Kč v Řikovicích. Výtěžek sbírky za celou Farní charitu Litomyšl činí 304.191 Kč. Tato částka se z 65 % vrací do mikroregionu. Prostředky budou na Litomyšlsku využity na vybavení a provoz charitní pečovatelské služby, která převzala péči o řadu nesoběstačných lidí. Část výtěžku je použita na mezinárodní humanitární pomoc. Charita všem dárcům děkuje.
- Od firmy **EKO-KOM** jsme získali za dobu od 1. 10. 2008 do 31. 12. 2008 **odměnu za tříděný odpad** ve výši 8.363,- Kč. Dále nám firma nabídla možnost zapůjčení dalších kontejnerů (snad se na nás dostane !!!). Nabídka je podmíněna zakoupením dalších vlastních kontejnerů v průběhu roku a v 50% množství zápůjčky. Požádány byly další dva na sklo do Lažan a Řikovic. I kdyby se půjčení neuskutečnilo, bude zakoupen nový kontejner na sklo do Višňarů, protože tam přibyli dobří „třídíči“.
- Poplatky „LIKO“, to jsou poplatky celkově za popelnice, za nebezpečný a velkoobjemný odpad vybíraný do sběr. dvora, za odvoz kontejnerů s vytríděným odpadem. Za to vše zaplatí u nás občan již několik let stále stejnou částku 350,- Kč za rok, i když ceny za tyto služby pro obec stále stoupají. V porovnání s ostatními obcemi z Mikroregionu Litomyšlsko (42 obcí), je to nejnižší částka. Tyto peníze vybrané od lidí nepokryjí veškeré náklady na svoz všeho, ale něco získáme nazpět za třídění druhotných surovin (plasty, sklo, papír, nyní bude i za zpětný odběr spotřebičů). Ve výsledku obec dotuje každého občana cca 150,- Kč ročně. Poplatek bychom mohli zvyšovat tak jako jinde, ale protože občané se naučili dobře třídít, ponechali jsme stejný poplatek jako motivaci pro další rok. Bylo by sice spravedlivější rozlišovat částkou ty, kteří skutečně třídí od těch netřídících, ale to dost dobře a jednoduše nejde.
- Poděkování patří panu Romanu Pravcovi z Újezdce za sponzorský dar 5.000,- Kč pro MŠ, za který si zakoupili cvičební vybavení. Dále poděkování patří firmě Stavitelství JOKEŠ spol. s r.o. za zdarma několikrát zapůjčenou techniku obci v roce 2008 (odvoz a přemístění kontejneru se zelenou hmotou, UNC) a za sponzorský dar cca 5.000,- Kč pro MŠ, který využijí na nákup fotoaparátu.
- Děkujeme za dar panu Vogelsovi z Újezdce. Obdrželi jsme cca 15 kg hlíz mečíků z Holandska, které máme umístit na obecní plochu. Protože ale tak velký volný záhon nemáme, nabízíme hlízy milovníkům kytek. Kdo máte vhodný kousek záhonu na zahrádce a máte rádi tyto kytky, přijďte si na obecní úřad se sáčkem pro asi 20 sazenic. Nabírat a rozdávat budeme až do vyčerpání zásob.
- Pokud získáme dotaci (žádost je již podána) z evropských peněz na pořízení techniky pro pracoviště Czech Point, tak už zhruba od pololetí budeme na OÚ poskytovat další služby, například výpis „z katastru“, výpis z obchodního rejstříku, výpis z rejstříku trestů apod.
- Technika jde vpřed a samozřejmě i bezdrátový rozhlas má jiné možnosti než třeba před pěti lety. V našich vesnicích bylo znovu provedeno měření a nové reproduktory jsou již schopny fungovat v členitém terénu. V rámci Mikroregionu Litomyšlsko – Desinka jsme podali žádost o dotaci, která může dosáhnout přes 90 % nákladů. Nebudeme předbíhat, ale doufejme, že budeme vybráni. Pak by bylo hlášení slyšet ve všech našich vesnicích.

Mgr. Hana Štěpánová, starostka obce

Vážení důchodci. Jaro ne a ne přijít, ale jistě začne nečekaně, a proto vás čeká již 12.

VÝLET PRO DŮCHODCE

a pokud zbude volné místo, tak i pro další zájemce.

Výlet je plánován na **čtvrtek 14. května 2009**. Odjezd ráno asi v 7³⁰ hod. a návrat kolem 19⁰⁰ hod.

Program:

1. Barokní areál na Vraclavi
2. Muzeum betlémů v Třebechovicích
3. Obří akvárium v Hradci Králové
4. Podkarpatský kostel v Dobříkově
3. Pozdní oběd spojený s poslechem hudby a kdo bude chtít i s tancem

Zájemci, hlase se na obecním úřadě do konce dubna 2009.

Účastníci obdrží bližší informace při přihlašování. Srdečně Vás zveme.

-hš-

VOLBY DO EVROPSKÉHO PARLAMENTU

V pátek 5. června a v sobotu 6. června 2009 proběhnou u nás volby do evropského parlamentu. V pátek můžete volební místnost navštívit od 14⁰⁰ do 22⁰⁰. V sobotu od 8⁰⁰ do 14⁰⁰ hod. Nezapomeňte si občanský průkaz.

-hš-

Toulky z minulosti do přítomnosti

Zdraví – nemoc – lékaři = nejčastější téma rozhovorů při setkání s přáteli. Zdraví si přejeme téměř při každé příležitosti, je to nejcennější, co člověk má. Ne vždy se však podaří vyhnout se nemoci či úrazu a jsme nuceni svěřit se do rukou lékaře. Jako vše v životě, tak i lékařská praxe prošla velikým vývojem od středověkých často až drastických zákroků (kdy pouštění žilou patřilo k častým lékařským výkonům), až po dnešní vyspělou lékařskou vědu s nejrůznějšími přístroji a léky.

A v každé době se našli různí podvodníci, kteří se snažili na nemocných lidech vydělat. V archivech jsou o tom časté záznamy. Tak v roce 1865 upozorňuje dopisem c.k. okresní přednosta obecní úřad v Morašicích, že vyšlo najevo, „že doktor Hynek Lowy ve Vídni prodává a léčí kořenými doutníky prsní nemoce“. Jelikož výroba a prodej se zdravotním předpisům a zákonům přičí, tak výnosem c.k. státního ministerstva se distribuce a prodej zapovídá.

Tímto oběžníkem se vybízí obecní zastupitelství, aby bedlivě sledovalo výskyt doutníků a toto ihned oznámilo. Starosta obce byl v tehdejší době rovněž ihned informován o výskytu jakékoli infekční choroby jak u lidí, tak u zvířat. V roce 1882 nebyl v obci lékař, proto byl pro obec ustanoven shledavatel mrtvol. V případě úmrtí měl rozhodnout, zda na ohledání musí pozvat lékaře, nebo svými znalostmi rozhodne sám. Tento člověk v případě smrti člověka musel dát souhlas k jeho pochování.

V dopise z roku 1902 se dovídáme, že v Praze byl léčen občan Morašic po dobu 13ti dnů, a protože neměl peníze, nemocnice žádala na obci zaplacení dluhu ve výši 24 korun a 70 haléřů, to je za 1 den léčení 1 korunu a 90 haléřů. V r. 1864 Okresní úřad v Litomyšli zasílá dopis do Morašic a žádá obecní zastupitelství, aby prověřilo účet ranhojiče Josefa Skarlického za vyléčení vojína Václava Flídra z Nových Sidel. Ranhojič nesplnil svoji povinnost a porušil zákon, protože nevyplnil náležitý formulář. To znamená, že v Morašicích než nastoupil první obvodní lékař, jsme měli ranhojiče a ohledavače zesnulých.

Prvním obvodním lékařem byl v Morašicích MUDr. František Kočí – nastupoval v roce 1893, před jeho nástupem okres žádá obec, aby lékaři poskytla bezplatný byt, aby lékař bydlel v obci, což mělo pro občany velký význam, lékař byl snadno dostupný.

Dr. František Kočí (narozen 1866) pocházel z Dolního Újezda a do Morašic se přišel. Jeho manželkou se stala Růžena Slavíková (narozena 1873), bydleli v č.p. 53, ordinoval pravděpodobně v č.p. 19 (nyní Krejsovi), stejně tak jako jeho nástupce doktor Dr. Josef Drobny.

Dle dopisů z té doby je zřejmé, že výlohy na služné obvodních lékařů hradí jednotlivé obce do obvodů přiřazených ze svých rozpočtů. Tím byl zaručen lékařům příjem. Dle zákona z r. 1888 jsou lékaři povinni provádět ohledání dobytka a masa. Snad se jednalo o prohlídky hospodářských zvířat, aby nedocházelo k šíření infekčních chorob (slintavka) a ohledání masa při domácích porážkách.

Doktor Josef Drobny, jenž pochází z Lažan, nastupuje v Morašicích v roce 1896 – pravděpodobně bydlel i ordinoval v č.p. 19.

Krátce po nástupu do Morašic začal Dr. Drobny stavět dům, v němž bydlel i ordinoval. V zadní části zahrady byla postavena maštala pro koně a místo pro bryčku (kočár) a jedna místnost pro kočího, který jezdil s lékařem za nemocnými. Kočím byl pan Dlouhý z Morašic. Později si doktor pořídil auto a z maštale byla garáž a řidičem se stal pan J. Andrlé, rovněž z Morašic.

Roku 1900 se doplňuje polohopisný plán novostavby a začíná se stavět pěkný objekt tak, jak jej známe dnes. Stavba byla dokončena v roce 1902.

Doktor Drobny byl mezi pacienty velmi oblíbený, dojížděl až do Skutče. Jeho manželka mu pomáhala a společně zhotovovali i léky. Účastnili se i veřejného života v obci v Sokole. V obci působil do roku 1932, pak odchází s rodinou do Brna.

Do Morašic nastupuje Dr. František Kopecký, narozený v Desné r. 1904. působí u nás velmi dlouhou dobu 42,5 roku, to je do roku 1975. Během své praxe si pořídil i rentgenový přístroj, v lehčích případech (vytržení dětského zoubku) zastal i práci dentisty. Za pacienty jezdil automobilem Tatra 57. V ordinaci mu pomáhala jeho žena Ludmila, zastávala práci sestřičky. Pamětníci si jistě vzpomenou na jeho úsloví: „Matko, piš!“

Dr. Kopecký byl i dobrý muzikant, hrál velice dobře na cello a pískal na flétnu. Byl jedním z iniciátorů zrodu malého orchestru i různých hudebních produkcí na sále u Vodehnalů. Po rozpadu kapely se hudební dýchánky vždy v neděli dopoledne pořádaly i nadále u něho doma. Za II. světové války Dr. Kopecký s nasazením vlastního života ošetřoval i partyzány v okolí Skutče, Proseče a Vidlaté Seče.

Dům koupila obec r. 1929 a v roce 1937 zde byla postupně prováděna rozsáhlá oprava. Byly položeny nové podlahy, zhotovena nová elektroinstalace, nové dveře a okna, celý dům byl vymalován. Po celkové opravě chtěl Dr. Kopecký celý objekt koupit, ale obec jej neprodala. Nájemné za dům, zahradu a garáž obec požadovala 8.000,- Kč ročně. Roku 1975 Dr. František Kopecký z Morašic odchází a krátce na to roku 1976 umírá.

Do Morašic přichází jako obvodní lékař Dr. Bohanes. Ten si v krátké době získává oblibu u pacientů, z rodinných důvodů však odchází.

Nastupuje zde Dr. Jiří Guttner, velice zdatný chirurg, který pracoval jako primář na chirurgickém oddělení v nemocnici v Litomyšli. Jako jeden z mnoha doplatil na svůj nesouhlas se vstupem vojsk Varšavské smlouvy do naší vlasti v roce 1968. Má problémy v zaměstnání a nakonec se stává obvodním lékařem v Morašicích a působí zde 5 let. Získává si mnoho přátel i velké sympatie občanů pro svůj vřelý vztah k pacientům a promyšlenou péči o zdravotní středisko. Jeho zásluhou se středisko za krátkou dobu přebudovalo a zmodernizovalo, takže patřilo k nejlépe vybaveným venkovským střediskům v okolí. Nedovedl však odolat zákeřné nemoci, které nakonec podléhá.

Do Morašic nastupuje v roce 1981 Dr. Soňa Komárková, která pracovala jako anestezioložka v nemocnici ve Vysokém Mýtě. Tato profese ji velice bavila a svou odborností v ní vynikala. V ordinaci v Morašicích se paní doktorka snažila pracovat tak, jak pan doktor Guttner zavedl. Morašický obvod je velmi rozlehlý a má dvě pracoviště. V Morašicích chodí pacienti z 9 osad a obcí a v Cerekvici, která stačí občanům z Cerekvice a Pekel. Paní doktorka při návštěvách nemocných používala své auto. V roce 1991 se paní doktorka s Morašicemi loučí a odchází do Pardubic.

Na obvod nastupuje pan doktor Jiří Šťastný, který si po čase získá důvěru občanů svým vstřícným a milým přístupem, dovedl s účastí naslouchat a mnohde léčil dobrým slovem.

Od roku 1993 zahajuje soukromou praxi, která s sebou přináší velké množství administrativní práce, dohadování se s pojišťovnami atd., s minimálním ohodnocením. Svou praxi končí roku 1997 a nastupuje zde MUDr. Miloš Sláma. Za 15 let praxe prošel několika pracovišti, ale jak sám říká, v Morašicích hodlá zůstat podstatně delší dobu, a jestli se to povede, tak do penze.

V naší obci slouží občanům zubní a dětský lékař, o těch příště.

Pro Občasník připravila Bohumila Trávníčková

